

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Харківської Алли Анатоліївни на дисертацію
Місько Наталії Валентинівни

„Розвиток наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою
(остання чверть ХХ – початок ХХІ століття)”, подану до захисту в
спеціалізовану вчену раду Д 29.053.03 ДЗ „Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка” на здобуття
наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Одним із основних пріоритетних напрямів державної політики в
Україні є побудова суспільства, орієнтованого на всебічне задоволення
інтересів і потреб особистості з урахуванням сучасних вимог.

Стан сучасної вітчизняної системи освіти характеризується деякими
рисами, які можна вважати кризовими: недосконалість контенту управління
освітнім процесом; не розробленість методології відбору і структурування
навчального матеріалу, не врахування сучасного наукового тезаурусу при
проведенні наукових досліджень, написанні та класифікації навчальних видань
тощо. Виникає дисгармонія між сформованими традиційними, стереотипними
методами та формами управління освітнім процесом і новаторськими
дослідженнями, здатними суттєво вплинути на його реформування. Отже,
актуальність теми, обраної Місько Наталією Валентинівною для
дослідження, сумніву не викликає.

Як справедливо зауважує автор роботи, «...Зміни в соціально-
політичній, культурній, економічній і науково-технічній сферах, які
відбуваються в Україні, виявляються на лексико-семантичному рівні мовної
системи, перш за все в термінології» (с. 1 автор.; с. 4 дис.).

Аналіз дисертанткою значної кількості наукових праць, присвячених
розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою (остання
чверть ХХ – початок ХХІ століття), також підтвердив, що перетворення в
суспільстві й освіті вимагають формування, розвитку та впорядкування

відповідного понятійного апарату у сфері управління освітою в Україні.

Разом з тим, Наталія Валентинівна виявила суперечність між новими відомостями теоретичного характеру у вигляді понять і термінів, які вказують на приріст обсягу наукових знань, і невивченістю змін у термінології, нез'ясованістю тенденцій розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (с. 1 автореф. та с. 6 дис.).

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” в межах комплексної теми „Вітчизняна і зарубіжна педагогічна спадщина (друга половина ХІХ – початок ХХІ століття)” (державний реєстраційний номер 0106U013193). Тему затверджено на засіданні Вченої ради ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (протокол № 5 від 23.12.2011 р.) та узгоджено рішенням Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 2 від 27.03.2012 р.).

Науковий апарат дослідження сформульовано в цілому правильно. Відповідно до об'єкта, предмета та мети дослідження визначено завдання, вирішення яких послідовно й логічно розкрито в змісті дисертації (с. 2-4 автореф. та с. 6-8).

Специфіка предмета дослідження зумовила застосування особливого комплексу методів дослідження: методи несущільного дослідження – метод головного масиву та монографічний для опрацювання документів, систематизації джерел дослідження; метод порівняльно-історичного аналізу; метод історико-генетичного аналізу – застосовано для фіксації факту виникнення управлінського змісту в загальнонавчаних словах чи термінах інших галузей науки, для виявлення та інтерпретації динаміки розвитку обсягу й змісту окремих понять і термінів, для визначення критеріїв періодизації розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою, а також

методи функційного аналізу, контент-аналізу, періодизації, тезаурусного моделювання й метод узагальнення(с.4 автореф. та с. 7–8 дис.).

Різноманітністю відрізняється джерельна база. Автор аналізує нормативні та законодавчі акти, постанови, положення, які регулювали систему освіти в державі та забезпечували її нормативно-правове поле управління; філософську, історико-педагогічну, навчально-методичну літературу; монографії, дисертації, автореферати, інтернет-ресурси; матеріали наукових конференцій, збірники наукових праць; матеріали педагогічних періодичних видань другої половини ХХ – початку ХХІ ст. („Радянська (Рідна) школа”, „Народна освіта”, „Шлях освіти”, „Педагогіка і психологія”, „Освіта і управління”, „Підручник для директора”, „Директор школи, ліцею, гімназії”, „Директор школи. Україна”). У процесі дослідження використано матеріали з фондів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Горького, наукової бібліотеки ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Саме такий склад використаних джерел, а також їх велика кількість (1028 найменувань) дозволили Наталії Валентинівні всебічно розглянути проблему дослідження, зробити обґрунтовані висновки. Детальний аналіз попереднього наукового доробку є безперечною перевагою поданої дисертаційної роботи.

Виконане дослідження відрізняється широкою апробацією його результатів на міжнародних, всеукраїнських та внутрішньовузівських конференціях і семінарах (с. 5–6 автореф. та с. 9–10 дис.).

Яскравим свідченням наукової культури дисертантки є ретельна розробка всіх понять, які розглядаються в дисертації. Наталією Валентинівною уточнено сутність та зміст ключового поняття дослідження „науковий тезаурус вітчизняної теорії управління освітою”.

Автор розглянула поняття «науковий тезаурус вітчизняної теорії управління освітою» у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні – як складну, відкриту, упорядковану, ієрархічну систему

категорій, понять, термінів, які є основою вихідних положень теорії управління освітою, як тотожне поняттям „термінологія” та „терміносистема”. У вузькому – як універсальну модель терміносистеми вітчизняної теорії управління освітою (с. 8, 11 автореф. та с. 64, 89, 192–193 дис.).

До вагомих досягнень дослідження відносимо: обґрунтування критеріїв, показників та рівнів оцінки розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.) (с. 90–112 дис.); виділення основних етапів моделювання наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (перший етап – моделювання предметного поля (предметної сфери) вітчизняної теорії управління освітою; другий етап – перетворення отриманої моделі предметного поля вітчизняної теорії управління освітою на модель тезауруса вітчизняної теорії управління освітою; третій етап – наповнення моделі тезауруса вітчизняної теорії управління освітою конкретним змістом у вигляді словника (довідника) термінів і понять) (с. 132 дис.); номенклатуру нових понять наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття) (дод. Б с. 299–309 дис.); розроблення теоретичної моделі наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (дод. Д с. 320–321 дис.).

Практичне значення наукової розвідки полягає в тому, що представлений фактологічний матеріал, теоретичні й методичні положення можуть бути використані адміністрацією та науково-педагогічними працівниками закладів освіти в практиці управлінської діяльності, а також при написанні підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, словників, довідників, методичних рекомендацій з теорії й практики управління освітнім закладом.

Автореферат дисертації цілком відбиває її зміст.

Дисертація відрізняється науковою новизною, має безперечну теоретичну і практичну значимість. Зміст роботи свідчить про те, що всі

поставлені завдання дисертантка в ході дослідження виконала. Результати проведеної роботи допомогли визначити перспективні напрями подальшого розвитку цієї наукової проблеми.

Позитивно оцінюючи дисертацію, відзначимо дискусійні питання та окремі зауваження, а саме:

1. У науковій новизні дослідження автор зазначає, що розроблено модель наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (с. 5 автореф. та с. 9 дис.), але такого завдання у дисертації не було сформульовано.
2. П'яте завдання дослідження передбачало виявлення особливостей, тенденцій розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ ст. – початок ХХІ століття). Бажано було більш чітко виокремити у висновках де особливості, де тенденції розвитку наукового тезауруса.
3. Підрозділ 1.3 присвячений аналізу стану дослідження проблеми, але у підрозділі наведено аналіз не тільки робіт, в яких аналізують саме стан дослідження проблеми, а й роботи, в яких порушено ті чи інші проблеми понятійної системи теорії управління освітою.
4. Підрозділ «2.4. Змістовний аналіз розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.)» присвячений аналізу монографій та підручників із зазначеної проблеми, але бажано було обґрунтувати, чому автор аналізує саме наведені роботи та не аналізує інші праці.
5. Автор детально обґрунтовує методологію свого дослідження у першому розділі та підрозділах дисертації, але не завжди зрозуміло, як конкретно було використано той чи інший підхід, наприклад, парадигмальний для вирішення завдань дослідження.

Висловлені зауваження певною мірою мають дискусійний характер і не зменшують загальної позитивної оцінки виконаної роботи.

Загальний висновок

Дисертація є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, що має певну наукову новизну, теоретичну і практичну значущість.

Дисертаційна робота на тему „Розвиток наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття)” відповідає вимогам пп. 9, 11–13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор, Місько Наталія Валентинівна, заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Комунального закладу «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

А. А. Харківська

Підпис	<i>Харківської А. А.</i>
Засвідчую	
Начальник відділу кадрів	<i>[Signature]</i>
« <i>29</i> » <i>листопада</i> 20 <i>14</i> рік	